

Національна академія педагогічних наук України
Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки
Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем
Інститут педагогіки НАПН України
Відділ порівняльної педагогіки
Education Research Unit, National Center for Educational
Policy and Evaluation (Romania)
Українська асоціація дослідників освіти
у партнерстві з
Відділом компаративістики інформаційно-освітніх інновацій
Інституту цифровізації освіти НАПН України
Лабораторією зарубіжних систем професійної освіти і навчання
Інституту професійної освіти НАПН України
Сумським державним педагогічним університетом імені А.С. Макаренка
Тернопільським обласним комунальним інститутом
післядипломної педагогічної освіти
Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини
за підтримки
Програми ЄС Erasmus + в рамках Модуля Жана Моне
«Європейська якість навчання для кращої успішності учнів»
(620287-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMOMODULE)

**ПЕДАГОГІЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА І МІЖНАРОДНА
ОСВІТА – 2022: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ В
УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ СВІТУ**

Матеріали VI Міжнародної наукової конференції
4 листопада 2022 року, м. Київ

**EDUCAȚIE COMPARATĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ – 2022:
PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE
ÎN CONDIȚIILE TURBULENȚELOR MONDIALE**

Cartea de rezumate a celei de-a 6-a Conferințe Internaționale
4 noiembrie 2022, Kiev

**COMPARATIVE AND INTERNATIONAL EDUCATION – 2022:
CHALLENGES AND PROSPECTS
IN CONDITIONS OF THE WORLD TURBULENCE**

Book of Anstracts of the 6th International Conference
4 November, 2022, Kyiv

Київ 2022

УДК 37.013.74(100+477):005.745(082)

Рекомендовано до друку

вченою радою Інституту педагогіки НАПН України

(протокол № 15 від 28 листопада 2022 року)

Рецензенти: **О.В. Бородієнко**, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу забезпечення якості вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України

Т.М. Засєкіна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора Інституту педагогіки НАПН України

Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу: матеріали VI Міжнародної наукової конференції (Київ, 4 листопада 2022 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / За заг. ред. О.І. Локшиної. – Київ–Тернопіль : Крок, 2022. – 296 с. – DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-692-729-7>

ISBN 978-617-692-729-7

До збірника увійшли матеріали VI Міжнародної наукової конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу» (Інститут педагогіки НАПН України, Київ, 4 листопада 2022 р.), що присвячено актуальним проблемам середньої, вищої, професійної освіти та освіти дорослих у компаративній перспективі; методологічним орієнтирам педагогічної компаративістики. Представлено матеріали щодо відповіді міжнародної спільноти на виклики воєнного стану.

Для розробників освітньої політики, дослідників, управлінців, вчителів, викладачів, здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук, студентів.

УДК 37.013.74(100+477):005.745(082)

Тези подано в авторській редакції. За зміст публікацій і достовірність результатів досліджень відповідальність несуть автори
The views, information or opinions expressed in this Book of Abstracts are solely those of the Conference participants

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Олег Топузов (голова), Віцепрезидент НАПН України, Директор Інституту педагогіки НАПН України (Україна)

Олександр Ляшенко, Академік-секретар Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України (Україна)

Світлана Сисоєва, Академік-секретар Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України (Україна)

Ana-Maria Dalu, Director, Unitatea de Cercetare în Educație, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație (România)

Ciprian Fartusnic, Cercetător Științific Principal, Unitatea de Cercetare în Educație, Centrul Național pentru Politici Educaționale și Evaluare (Romania)

Оксана Заболотна, Президент Української асоціації дослідників освіти, координатор модуля проєкту ЄС Жан Моне «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів» Програми ЄС Еразмус+ (Україна)

Олена Локшина (співголова), завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України (Україна)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

наукові співробітники відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України

Оксана Шпарик, кандидат педагогічних наук (голова)

Оксана Глушко, кандидат педагогічних наук

Аліна Джурило, кандидат педагогічних наук

Світлана Кравченко, кандидат історичних наук

Оксана Максименко, кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина Мельник, ст. лаборант

Ніна Нікольська, кандидат педагогічних наук

Конференцію організовано відділом порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України в рамках НДР 2021–2023 «Інноваційні тренди, практики і технології загальної середньої освіти в європейському та північно-американському регіонах» (Державний реєстраційний номер 0121U100246) та відповідно до плану роботи НАПН України на 2021 р., затвердженого Постановою Президії НАПН України від 17 грудня 2020 р., № 1–2/13–246

ЗМІСТ

ВІТАННЯ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ CUVÂNT DE BUN VENIT PENTRU PARTICIPANȚII CONFERINȚEI WELCOMING ADDRESSES TO THE CONFERENCE PARTICIPANTS

Олег Топузов , Віцепрезидент НАПН України, Директор Інституту педагогіки НАПН України.....	10
Ana-Maria Dalu , Director, Unitatea de Cercetare în Educație, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație (România)	16
Оксана Заболотна , Президент Української асоціації дослідників освіти, координатор Модуля проєкту ЄС Жан Моне «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів» Програми ЄС Еразмус+	22
Олена Локшина , завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України	25
Резолюція / Rezoluție / Resolution	31
Zhanna Chernyakova . <i>Pedagogical Transformation of the Educational Process in Institutions of Higher Education</i>	33
Ionut Capeneata, Elena Aniela Mancas, Angelica Mihailescu, Maria Lavinia Moldovan, Ligia Sarivan . <i>Reading for Meaning in Our Day and Age: Challenges for Romanian Learners and Teachers</i>	35
Alina Dzhurylo . <i>Educational Policy of the Netherlands in the Issues of Public-Private Partnership in the Sphere of Vocational Education and Training</i>	37
Anatoly Ishchenko . <i>European Integration Benchmarks of the Higher Education System of Ukraine: Challenges and Achievements</i>	42
Snizhana Leu-Severynenko . <i>Vocational Education and Training of Ukraine: Post-War Recovery and Plans</i>	46
Gabriela Noveanu, Miruna Miulescu, Ana-Maria Dalu, Ciprian Fartusnic . <i>Open education in studying Sciences – developing a European framework</i>	51
Nataliia Prykhodkina . <i>Media Literacy Through War Optics: New Challenges and Threats</i>	52

Kateryna Shykhnenko. <i>Leadership in Research Administration at Universities in the USA</i>	57
Олена Антонюк. <i>Коучинг як педагогічна технологія для покращення академічної мотивації студентів під час війни</i>	59
Вікторія Белова. <i>Переваги та недоліки дистанційного навчання</i>	61
Марина Бойченко, Ірина Чистякова. <i>Наукова школа як форма педагогічної підтримки здобувачів освіти третього (PhD) рівня в умовах воєнного стану</i>	65
Марія Братко. <i>Центри академічного успіху в університетах США як чинник забезпечення якості вищої освіти</i>	68
Михайло Бурда. <i>Особливості навчальних текстів з математики для дистанційного навчання</i>	72
Дарина Васильєва. <i>Участь у PISA як шлях до підвищення якості навчання математики</i>	74
Оксана Вашуленко. <i>Національно-патріотичне виховання молодших школярів на уроках літературного читання</i>	77
Тетяна Виноградова. <i>Навчання в інших країнах. Особливості навчання математики в американській школі</i>	80
Андрій Волошин. <i>Сучасні інформаційні технології, як фактор професійної трансформації майбутніх автомеханіків у закладах професійної (професійно-технічної) освіти</i>	82
Анастасія Воляннюк. <i>Особливості мотивації майбутніх педагогів на етапі вступу до релокованого закладу вищої освіти в умовах війни</i>	85
Оксана Глушко. <i>Реформування змісту шкільної освіти на компетентнісних засадах в країнах ЄС</i>	89
Микола Головка. <i>Зарубіжний досвід реалізації курсу фізики у контексті розбудови базової фізичної освіти в Україні</i>	91
Світлана Головка. <i>Європейський досвід забезпечення доступу до якісної освіти вимушено переміщених здобувачів з України</i>	95
Ольга Грошовенко. <i>Трансформація освітнього процесу початкової школи у контексті сталого розвитку</i>	98
Аліна Джурило. <i>До питання про якість шкільної освіти в умовах воєнного стану</i>	103

Таким чином, вважаємо, що наукова школа є перспективною формою педагогічної підтримки здобувачів освіти третього (PhD) рівня, оскільки дозволяє виявити їхні потреби та запропонувати варіанти розв'язання з урахуванням індивідуальної освітньої траєкторії кожного аспіранта.

Ключові слова: наукова школа, здобувачі освіти третього (PhD) рівня, Україна.

ЦЕНТРИ АКАДЕМІЧНОГО УСПІХУ В УНІВЕРСИТЕТАХ США ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Марія Братко, д. пед. н., проф.

Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

Метою дослідження є з'ясування цілей та напрямів діяльності Центрів академічного успіху (англ. Academic success centers – ASC) в університетах США як інституції, яка сприяє забезпеченню якості вищої освіти.

Політичні, соціально-економічні кризи, в які занурений сучасний світ через тривалу пандемію COVID-19 та воєнну повномасштабну інвазію росії в Україну, неминуче впливають на освіту. В таких умовах змінюється доступ до вищої освіти (механізми вступу на навчання); процес підготовки студентів (організація освітнього процесу); доступ до ринку праці (працевлаштування після отримання вищої освіти). Ступінь і тривалість економічних криз та їхній вплив на освіту залежать від багатьох чинників, в тому числі від державної політики, яка реалізується на наднаціональному, національному та місцевому рівнях відповідно до політичної, економічної спроможності країни в певний час. Зазначена політика віднаходить своє відображення і на рівні окремого закладу вищої освіти з урахуванням прав автономії. Важливою компонентою цієї політики є багатоаспектна підтримки здобувачів освіти, в тому числі, системна діяльність зі сприяння якості їхніх освітніх результатів – академічній успішності.

Пошук адекватних моделей підтримки здобувачів освіти у закладах вищої освіти, що забезпечують їхню академічну успішність в таких умо-

вах, спонукають до вивчення світового досвіду, зокрема, досвіду університетів США. Значимо, що система освіти США характеризується значною ефективністю післяшкільної освіти (post-secondary education). Університети США очолюють глобальні рейтинги закладів вищої освіти, є успішними у підготовці високоякісного людського капіталу для потреб економіки країни, знаходяться в постійному пошуку ефективних способів, методів, технологій сприяння академічній успішності здобувачів освіти. Адже, не секрет, що серед здобувачів освіти в університетах є підготовлені до навчання студенти, завдяки своєму попередньому навчальному досвіду, а є такі, що зовсім не готові до суворих вимог університетського навчання та потребують підтримки, бо в альтернативному випадку можуть бути відрахованими з числа здобувачів освіти в найближчій перспективі. Утримання студентів у закладі освіти, сприяння їхній академічній успішності з метою отримання належної освіти та кваліфікації є дуже важливим, адже освіта це один з найефективніших засобів підвищення якості життя, дієвий інструмент боротьби з економічними проблемами, соціальною проблемою бідності. Доступ до системи освіти, на думку нобелівського лауреата з економіки Амартія Сена (анг. A. Sen), є однією з інструментальних свобод і соціально зумовленою можливістю, а отже, центральним поняттям у боротьбі з бідністю (Sen, 1993).

У контексті вирішення цієї проблеми привертає увагу діяльність Центрів академічного успіху, які є майже у кожному університеті чи коледжі США, та реалізують системну підтримку здобувачів освіти. Зі змістом цієї підтримки можна ознайомитися на офіційних сайтах університетів і коледжів (як приклад: Iowa State University – <https://www.asc.dso.iastate.edu/academic-coaching>; Harvard University – <https://academicresourcecenter.harvard.edu/academic-coaching>; Northern Arizona University – <https://in.nau.edu/academic-success-centers/>; Bow Valley College – <https://bowvalleycollege.ca/student-resources/academic-services/academic-success-centre>; Santa Fe College – <https://www.sfcollege.edu/learning-commons/academic-success-coaching/>). Вони працюють у тісному партнерстві з викладачами, деканами, різноманітними програмами студентської підтримки, які функціонують на кампусі, щоб забезпечити якісний багатоаспектний супровід здобувачів освіти від вступу до диплому. Так, на сайті Harvard University роз'яснюється, що академічні тренери працюють зі студентами над розвитком їхніх когнітивних навичок, допомагають студентам сприйняти думки щодо

зростання, керувати академічною тривогою, розставляти пріоритети у роботі та встановлювати реалістичні короткострокові та довгострокові цілі. Рекомендується студентам зустрітися з тренером, щоб поговорити про адаптацію до коледжу, розпорядження часом, організацію своєї навчальної роботи тощо. Зауважується, що деякі студенти зустрічаються з академічним тренером, тому що хочуть працювати ефективніше; інші зустрічаються з тренером, тому що повертаються з академічної відпустки і потребують підтримки при поверненні до кампусу. Студенти можуть зустрітися з академічним тренером у будь-який час своєї академічної кар'єри (<https://academicresourcecenter.harvard.edu/academic-coaching>).

Аналіз інформації, представленої на офіційних сайтах університетів, щодо цільових орієнтирів Центрів академічного успіху в університетах США (далі – Центр) дозволив зробити висновок, що головною метою їхньої діяльності є системна підтримка здобувачів освіти у досягненні академічних цілей та реалізації академічного потенціалу. Це своєрідний ресурс та інструмент для студентів, які бажають підвищити рівень успішності навчання. Зазвичай, в Центрах проводяться семінари і тренінги зі стратегій та навичок ефективного навчання, розвитку когнітивних процесів, ефективного читання та написання текстів, есеїв, підготовки та складання поточного і підсумкового тестування, управління часом; надаються послуги репетиторства, академічного коучинга, наставництва, тьюторинга, додаткового інструктування, пояснення та вправлення щодо формування м'яких навичок (soft skills), навичок, які сприяють навчанню упродовж життя (long life education). Окремим аспектом діяльності Центрів є мотиваційні тренінги, тренінги з лідерства, прихильності до успіху, міжособистісної комунікації, здоров'язбереження. Часто усі ці аспекти підтримки можуть бути об'єднані в одній сертифікованій програмі до участі в якій заохочуються студенти на рівні коледжів та факультетів університету. Програми підтримки, які реалізуються в Центрах, заохочують кращу академічну успішність, особливо, але не виключно, у курсах і предметах із традиційно високим рівнем неуспішності. Центр залучає студентів до діяльності, яка сприяє набуттю позитивного академічного досвіду, досягненню їхніх академічних цілей, знайомить з умовами, можливостями, ресурсами та видами підтримки в університетському кампусі. Розвиває навички та ставлення, які покращують академічну успішність і готують студентів до навчання протягом усього життя. Такий системний

та цілісний підхід до підтримки здобувачів освіти сприяє їхньому психічному та фізичному благополуччю, заохочує студентів виявляти перешкоди; ставити реалістичні, особистісно досяжні академічні цілі; брати на себе відповідальність за своє навчання.

Створені в Центрах програми підтримки враховують, щоб будь-яке втручання покращує освіту за умови, якщо воно узгоджене з сімома принципами належної освітньої практики, які спонукають заохочувати контакт між студентами та викладачами; розвивати взаємність і співпрацю між студентами; заохочувати активне навчання; давати оперативний зворотний зв'язок; приділяти час виконанню завдання; повідомляти про високі очікування; поважати різноманітні таланти та способи навчання (Whitehead, Jensen & Boschee, 2013).

Якщо коротко резюмувати базові засади та цілі функціонування Центрів академічного успіху, то варто відзначити, що вони створюють можливості для студентів щодо розвитку навичок, які сприяють успіху в навчанні, соціальній адаптації, щоб дати можливість студентам досягти своїх академічних та особистих цілей за допомогою ефективного навчання, міжособистісного розвитку, особистої відповідальності та лідерства. Тренери Центрів академічного успіху працюють зі студентами над усім, від переходу (приспособлення до життя коледжу) до трансформації (реалізації потенціалу та мрії). Вони відповідають на запитання про життя коледжу, надають інсайдерські поради щодо навчання, участі в проєктах, соціальному та культурному житті, пошуку стипендій тощо.

За нормативними документами встановлено, що цінностями для Центрів є: здобувачі освіти (students), досконалість (excellence), лідерство (leadership), ентузіазм (enthusiasm), повага (respect). Викликає захоплення, що Центри готові до роботи з різними студентами, які ідентифікуються як традиційні, нетрадиційні, повторно прийняті, переведені, такі, що навчаються на кількох програмах, тимчасово прийняті, аспіранти, ветерани, спортсмени (traditional, non-traditional, readmitted, transfer, dual enrollment, provisionally admitted, graduate students, veterans, athletes) (https://asc.tamu.edu/ASC/media/library/FINAL_coaching-manual_2019.pdf).

Зазвичай, постійний персонал Центрів не є багаточисельним. До роботи в Центрах активно залучають успішні студенти як на умовах платної роботи, так і на засадах волонтерства. Залучені до роботи здобувачі освіти попередньо проходять відповідне навчання, щоб набути кваліфі-

кації тренера (коуча), наставника, навчального партнера, помічника консультанта тощо.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що першочерговою метою діяльності Центрів академічного успіху (англ. Academic success centers) в університетах США є розбудова та реалізація узгодженої стратегії задля покращення якості освіти через багатоаспектне сприяння академічній успішності здобувачів освіти. Як місію Центри декларують допомогу студентам у всебічному розкритті академічного потенціалу; збагаченні освітньої програми глибоким і цілеспрямованим навчальним досвідом; отриманні навичок, які необхідні для продовження професійного розвитку протягом усього життя.

Вважаємо, що досвід діяльності Центрів академічного успіху в університетах США є цінним для подальшого дослідження та впровадження у закладах вищої освіти України.

Ключові слова: вища освіта, університет, Центри академічного успіху в університетах США.

Література

Whitehead, B. M., Jensen, D. F., & Boschee, F. (2013). Planning for technology: A guide for school administrators, technology coordinators, and curriculum leaders. Corwin Press.

Sen, A. (1993). Capability and well-being. In A.Sen, M.Nussbaum (Eds.), The quality of life (pp. 30–53). Clarendon Press.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ТЕКСТІВ З МАТЕМАТИКИ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Михайло Бурда, д. пед. н., проф.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Мета дослідження – з'ясувати деякі дидактичні і методичні вимоги до відбору навчальних текстів з математики, дотримання яких в процесі дистанційного навчання сприятиме формуванню математичної та інших ключових компетентностей.